

Arkivsak-dok. 24/01256-7
Saksbehandler Hilde Synnøve Lind

Saksgang	Møtedato	Sak nr.
Eldrerådet 2023 - 2027	29.04.2024	5/24
Råd for personer med funksjonsnedsettelse 2023 - 2027	29.04.2024	9/24
Flerkulturelt råd 2023 - 2027	29.04.2024	5/24
Administrasjonsutvalget 2023 - 2027	07.05.2024	4/24
Formannskapet 2023 - 2027	07.05.2024	53/24
Bystyret 2023 - 2027	23.05.2024	

Årsregnskap og årsrapport 2023

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere:

Kommunedirektørens innstilling:

1. Sarpsborg kommunes årsregnskap for 2023 vedtas.
2. Det gjøres følgende endringer i driftsbudsjettet for 2023:
 - a. 7.670.319 kr i sykepengerefusjoner for perioden 2010 – 2021 avskrives som tap. Det finansieres med følgende fond.
 - i. 2.200.694 «disposisjonsfond»
 - ii. 500.000 kr «Eventyrlige folk».
 - iii. 500.000 kr «Borgarsyssel museum» 100 år».
 - iv. 621.000 kr «arbeid med flyktninger».
 - v. 3.621.000 kr «integreringstilskudd».
 - vi. 227.625 kr «støykartlegging»
3. Det rebevilges 43.632.328 kr i ubrukte startlånsmidler.
4. 349.629.968 kr i ubrukte lånemidler etter rebevilgning går til fradrag for budsjettert låneopptak i 2024.
5. Sarpsborg kommunes årsrapport for 2023 vedtas.

Vedlegg:

Årsregnskap 2023

Årsrapport 2023

Vedtatt til særskilt oppfølging

Gaver fra ordfører 2023

Revisors beretning 2023 - Sarpsborg kommune

Generalforsamlinger representantskaps- og årsmøter 2023

Vedtatt uttalelse til årsregnskap og årsrapport 2023 for Sarpsborg kommune

Sammendrag:

Årsrapporten og årsregnskapet utgjør til sammen kommunedirektørens tilbakemelding til de folkevalgte om ressursbruk og oppnådde resultater i 2023.

For 2023 viser regnskapet et mindreforbruk på 12 mill. kr som er satt av til disposisjonsfond. Hovedårsaken var økte overføringer fra staten som følge av økt nasjonal skatteinngang og utjevning av skatteinntekter. Utgifter til energi ble også vesentlig lavere inn budsjettet.

I handlingsplan 2023 - 2026 med årsbudsjett 2023 er det en ambisjon at netto driftsresultat skal være på minst 1,75 %. Netto driftsresultat for Sarpsborg kommune i 2023 ble 0,5% på konsernnivå. Oppdaterte tall fra SSB for 2023 viser at gjennomsnittet for landet, med unntak av Oslo, var på 2,6 %.

Sarpsborg kommune har en lav lånegjeld sammenlignet med andre kommuner. Netto lånegjeld (konsern) i forhold til kommunens driftsinntekter i 2023 var på 78,5 %, tilsvarende var det 73,9 % i 2022.

Disposisjonsfondet utgjør per 31.12.2023 374,2 mill. kr, som er en reduksjon på 1,7 mill. kr fra 2022. Av de 374,2 mill. kr på disposisjonsfond er det om lag 324 mill. kr som ikke er formålsbestemt. Det tilsvarer 5,6 % av brutto driftsinntekter, måltallet er fastsatt til 4 %.

Samlet sett har kommuneområdene et mindreforbruk på 18,7 mill. kr i 2023 i forhold til reviderte budsjetttrammer. Det opprinnelige budsjettet var på om lag 4 mrd. kr. Dette inkluderer selvkostområdene.

Samlet er de økonomiske gevinstmålene i Bærekraft 2030 ikke oppnådd med full effekt i 2023. Det er oppnådd innsparinger på samlet 42,8 mill. kr. Det ble budsjettet med en innsparing på 58,4 mill. kr.

Ved inngangen til 2023 hadde Sarpsborg 59 038 innbyggere. I løpet av året har folketilveksten vært 733 personer, noe som gir en vekst på 1,24 %. Veksten for landet var 1,12 %, veksten for Østfold var 0,96 % og for Fredrikstad var veksten 0,93 %.

Det totale sykefraværet i Sarpsborg kommune 2023 var på 10,4 %. Dette er en økning fra 2022 på 1,6 %-poeng.

I forbindelse med årsoppgjøret er det sett på tidligere krav på sykepengerefusjoner. Det er oppdaget krav som går tilbake i tid. For perioden 2010-2021 er det krav på 7,67 mill. kr som ikke er korrigert. Dette er åpne krav om sykepengerefusjoner som kommunen har inntektsført, men ikke justert for ved korrigerings av krav. Det reelle tapet er anslått til om lag 15% (1,1 mill. kr), resterende er manglende korrigerings. Kommunedirektøren foreslår å justere for dette, og det finansieres med bruk av fond.

Utredning:

Årsrapporten og årsregnskapet utgjør til sammen kommunedirektørens tilbakemelding til de folkevalgte om ressursbruk og oppnådde resultater i 2023.

Årsregnskapet for 2023 består av driftsregnskap, investeringsregnskap og balanseregnskap. Driftsregnskapet omfatter alle løpende inntekter og utgifter. Dette omfatter lønn og sosiale utgifter, kjøp av varer og tjenester, overføringer og tilskudd, renter, avdrag og andre finansinntekter og –utgifter, skatt på inntekt og formue, rammeoverføringer fra staten, eiendomsskatt og salgs- og leieinntekter.

Investeringsregnskapet omfatter alle utgifter og inntekter av investeringsmessig art og hvordan disse er finansiert. Det gjelder i første rekke investeringer i fast eiendom og løsøre med en verdi over kr 100 000 og levetid over 3 år. Balanseregnskapet viser kommunens eiendeler og hvordan de er finansiert i form av egenkapital og gjeld.

I henhold til økonomibestemmelsene i kommuneloven skal regnskapet avsluttes i balanse. Det betyr at evt mindreforbruk settes av til disposisjonsfond og et eventuelt merforbruk dekkes inn gjennom bruk av disposisjonsfond. For 2023 viser regnskapet et mindreforbruk på 12 mill. kr som er satt av til disposisjonsfond.

Østre Viken kommunerevisjon IKS er kommunens revisor. Revisjonen har en frist til 15. april med sin revisjonsberetning og beretningen ble mottatt 15. april. Kontrollutvalget skal avgi en uttalelse til regnskapet. Kontrollutvalget behandler regnskapet i møte 30 april. Kontrollutvalgets uttalelse vil bli ettersendt.

Resultat 2023

Det var krevende å legge et budsjett for 2023 i balanse, og det var behov for å budsjettere med bruk av fond. Regnskapsresultatet viser at det likevel ikke ble behov for å bruke 49,5 mill. kr av budsjettet fondsbruk, og det kan tilføres nye 12 mill. kr til disposisjonsfondet. Hovedårsaken til at resultatet har blitt bedre enn budsjettet, er at kommunen gjennom 2023 har mottatt økte overføringer fra staten gjennom skatt og rammetilskudd. I tillegg ble utgifter til energi vesentlig lavere enn budsjettet. Deler av disse midlene har blitt brukt til å styrke virksomhetenes rammer. Driftsnivået i tjenestene var høyere enn forutsatt ved begynnelsen av året.

Ulikheter i skatteinntekter kommunene imellom utlignes delvis gjennom inntektsutjevningen i inntektssystemet for kommuner, med utbetaling over rammetilskuddet. Kommunenes skatteinntekter gikk ned med 4,7 prosent eller 10,4 mrd. kr fra 2022 til 2023. Nedgangen fra året før må sees i lys av at skatteinntektene i 2022 var ekstraordinært høye. Anslagene for skatteinngangen i 2023 ble justert opp med 4 mrd. kr i revidert nasjonalbudsjett og ytterligere 4 mrd. kr ved fremleggelse av statsbudsjettet for 2024. November er en stor skattemåned og først i desember blir konsekvensene av november måned kjent. I 2023 ble det i desember kjent at skatteinntektene for Sarpsborg kommune ville bli om lag 40 mill. kr høyere enn tidligere beregnet.

De siste årene har det kommet flere kriser etter hverandre. Det er krig i Europa, energisituasjonen har blitt påvirket av dette. Samtidig har det vært et økende rentenivå og prisveksten har hatt fokus også i 2023. Selv om energiprisene ikke ble så høye som budsjettet, ligger de vesentlig høyere enn tidligere år. Styringsrenten i Norges Bank ble i løpet av 2023 satt opp fra 2,75%, og lå ved utgangen av året på 4,5%. Når økonomien er utsatt for store svingninger påvirker dette kommunene. Svingningene er større enn tidligere år, og det er viktig at kommunen har buffere som disposisjonsfond for å håndtere dette.

Netto driftsresultat

I handlingsplan 2023 - 2026 med årsbudsjett 2023 er det en ambisjon og et finansielt måltall på at netto driftsresultat skal være på minst 1,75 %. Det er det samme nivå som Kommunesektorens organisasjon (KS) har anbefalt som nivå for netto driftsresultat for å kunne opprettholde en sunn og robust økonomi. Dette skal gi rom for å kunne avsette midler til fond (sparing) som buffer mot fremtidige svingninger i driftsinntektene eller dekke uforutsette utgifter, slik at tjenestene blir minst mulig berørt på kort sikt. I budsjettet for 2023 ble det budsjettet med et negativt netto driftsresultat.

Oversikten nedenfor viser netto driftsresultat de siste fem årene:

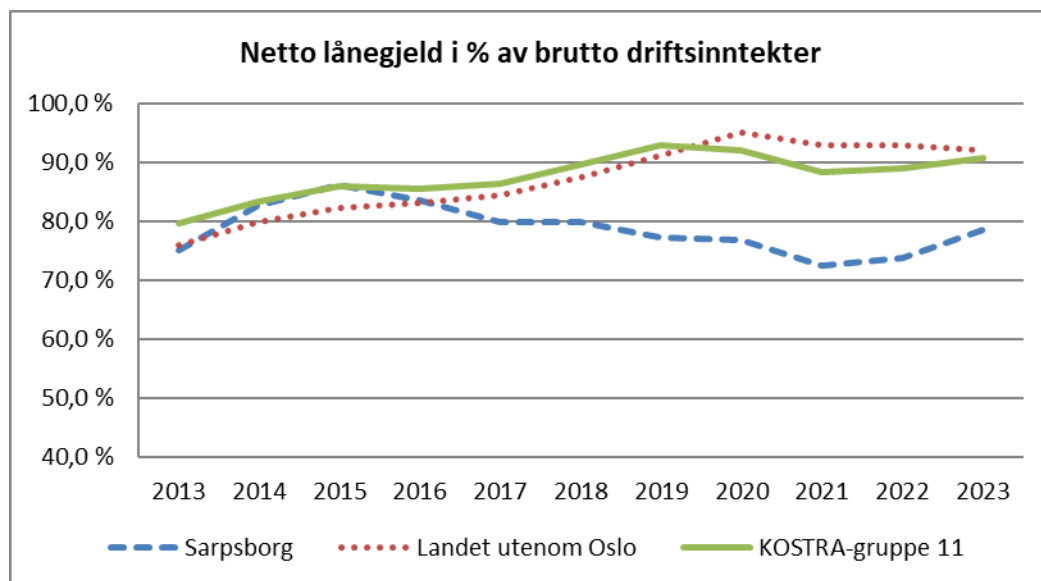
Nøkkeltall	2019	2020	2021	2022	2023
Netto driftsresultat	54,5	58,8	101,4	63,9	1,7
Sum driftsinntekter	4 566	4 762	5 224,5	5 512,0	5 799
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	1,2 %	1,5 %	2,4 %	1,2 %	0,2%
Årsresultat	21,6	64,8	74,3	51,0	13,3

Sarpsborg kommunes netto driftsresultat ligger langt under anbefalt nivå. Netto driftsresultat for Sarpsborg kommune i 2023 ble 0,5 % på konsernnivå. Oppdaterte tall fra SSB for 2023 viser at gjennomsnittet for landet, med unntak av Oslo, var på 1,0 %. For KOSTRA gruppe 11¹ ble tallet 1,2 %.

Lånegjeld

Ved behandling av handlingsplan 2023 – 2027 vedtok bystyret at den renteeksponerte gjelden ikke skal overstige 52%.

Netto lånegjeld (konsern) i forhold til kommunens driftsinntekter i 2023 var på 78,5 %, tilsvarende var det 73,9 % i 2022. Sarpsborg kommune har ved utgangen av 2023 en netto lånegjeld som er lavere enn både KOSTRA gruppe 11 hvor tallet var 90,7 % og gjennomsnitt for landet utenom Oslo hvor tallet var 92,2 %.

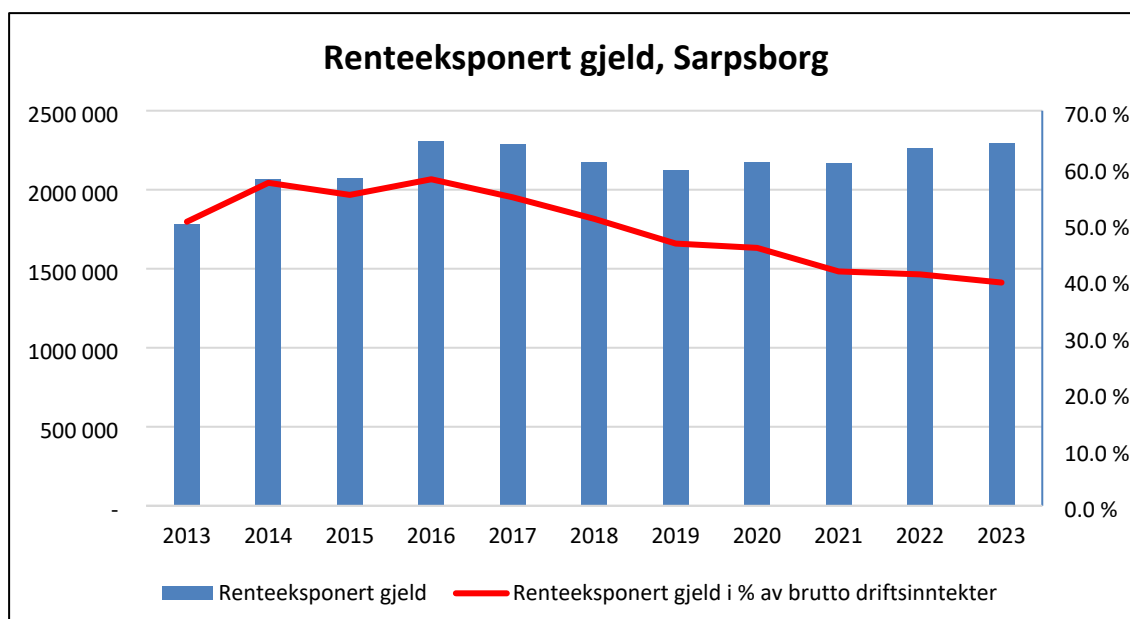

Kilde: SSB, KOSTRA nøkkeltall

Deler av kommunens finanskostnader dekkes gjennom statlige tilskuddsordninger (rentekompensasjon) og gjennom gebyrfinansierte investeringer innenfor vann, avløp, renovasjon og feiing, men dette gjelder også for andre kommuner.

Renteeksponert gjeld målt i prosent av brutto driftsinntekter ble redusert fra 41,0 % til 39,6 % i 2023.

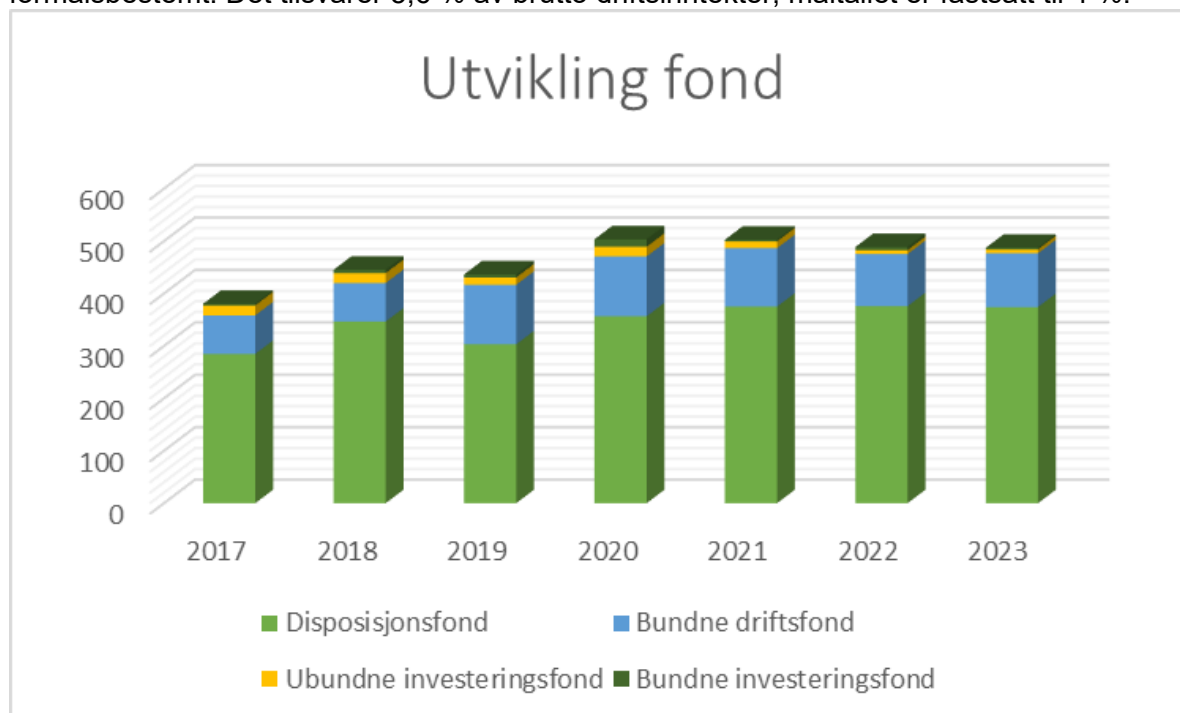
¹ KOSTRA gruppe 11 erstatter tidligere KOSTRA gruppe 13 fra 2020. Kostra gruppe 11 er kommuner med 45 000- 75 000 innbyggere.

Fra og med 2021 har kommunens investeringsbudsjett blitt planlagt ut fra at renteeksponert gjeld målt i prosent mot brutto driftsinntekter ikke skal overskride 52 %.

Fond

Disposisjonsfondet utgjør per 31.12.2023 374,2 mill. kr, som er en reduksjon på 1,7 mill. kr fra 2022. Av de 374,2 mill. kr på disposisjonsfond er det om lag 324 mill. kr som ikke er formålsbestemt. Det tilsvarer 5,6 % av brutto driftsinntekter, måltallet er fastsatt til 4 %.

Fra 2017 og fram til i 2023 har disposisjonsfondet blitt styrket.

Bærekraft 2030

I tabellen nedenfor vises gevinstmålene og resultatet for de ulike fokusområdene som startet opp i 2023 for omstillingsarbeidet «Bærekraft 2030».

	Budsjett 2023	Resultat 2023
--	---------------	---------------

Politisk styring	-	-
Årsverksanalyse fellestjenester	6,3	6,1
Selvkost samfunn	5,6	5,6
Teknisk 2025	2,0	2,0
Struktur og kapasitet oppvekst	0,7	0,7
Generell drift oppvekst	2,0	1,9
Spesialundervisning	6,7	3,9
Boveiledning	12,9	3,7
Hjemmetjenester	6,2	1,0
Heldøgnsomsorg	16,5	16,9
Kommunale boliger	-0,4	1,0
SUM	58,4	42,8

Samlet er de økonomiske gevinstmålene ikke oppnådd fullt ut. Det største avviket er ved spesialundervisning, boveiledningstjenesten og hjemmetjenester. I spesialundervisning har det vært arbeidet med å utvide normalbegrepet. Her er det ikke oppnådd ønsket effekt.

I boveiledningstjenesten er det ikke oppnådd forventet reduksjon av sykefravær. Dessuten har reforhandling av sommeravtalen ikke latt seg gjennomføre som forutsatt. Også innenfor hjemmetjenesten skyldes avviket at reforhandling av sommeravtalen ikke lot seg gjennomføre som forutsatt.

Resultat kommuneområdene

Tall i 1 000 kr				
Kommuneområde	Regnskap 31.12.2023	Rev. Budsjett 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Helse og velferd	2 211 606	2 201 348	-10 258	-0,5 %
Oppvekst	1 362 323	1 365 999	3 677	0,3 %
Samfunn	114 293	119 078	4 785	4,0 %
Organisasjon	139 403	141 103	1 699	1,2 %
Teknisk	235 882	244 998	9 116	3,7 %
Teknologi og endring	72 943	77 778	4 835	6,2 %
Kommunedirektør	7 638	12 508	4 870	38,9 %
Sum	4 144 087	4 162 811	18 723	0,4 %

Samlet sett har kommuneområdene et mindreforbruk på 18,7 mill. kr i 2023 i forhold til reviderte budsjetttrammer. Det opprinnelige budsjettet var på om lag 4 mrd. kr. Dette inkluderer selvkostområdene. Det vises til årsrapporten for nærmere omtale av kommuneområdene.

De siste årene har kommunen brukt mer midler i tjenestene enn budsjettet. Den største årsaken til at kommunen hadde et samlet mindreforbruk i 2023 var økte skatteinntekter. Dette er inntekter som kommunen ikke kan belage seg på i årene som kommer.

Disponeringer i forbindelse med fastsetting av regnskapet.

I forbindelse med årsoppgjøret er det sett på tidligere krav på sykepengerefusjoner. Det er krav som er oppdaget som går tilbake i tid. For perioden 2010-2021 er det krav på 7,67 mill. kr som ikke er avskrevet. Dette er åpne krav om sykepengerefusjoner som kommunen har

inntektsført, men ikke justert for ved korrigerende av krav. Det reelle tapet anslåes til å være om lag 15 % (1,1 mill. kr), resterende er manglende korrigeringer. De tilfellene hvor kommunen betaler ut lønn/sykepengar utover arbeidsgiverperioden, krever kommunen refusjon av sykepengar frå NAV. Ansvaret for å følge opp at den ansatte sender inn søknad om sykepengerefusjon er nærmeste leder med personalansvar. Virksomhet HR følger opp åpne refusjonskrav med NAV. For at virksomhetene ikke skal bli belastet med tapet foreslås det at dette finansieres med fond. Det er behov for nye rutiner, og det jobbes nå med å etablere månedlig oppfølging. Det er ytterligere krav for perioden 2022 og 2023, men det jobbes for å få inn disse kravene. For 2022 og 2023 utgjør det samlet 7,4 mill. kr. Disse kravene jobbes det med å følge opp.

Det er foretatt en gjennomgang av disposisjonsfond med merkelapper som har stått urørt i balansen over lengre tid. Kommunedirektøren foreslår at disse benyttes til å finansiere deler av tapsføring. Det foreslås at følgende fond benyttes:

- 2.200.694 kr «disposisjonsfond»
- 500.000 kr «eventyrlig folk», formannskapssak 94/20. Midler ble utbetalt over drift og fondet er ikke brukt.
- 500.000 kr «Borgarsyssel museum 100 år», formannskapssak 112/19.
- 621.000 kr «arbeid med flyktninger», formannskapssak 37/16 (sak om årsregnskap og årsrapport. Midler ble gitt som skjønnsmidler i desember 2015 i forbindelse med akutt flyktningsituasjon høsten 2015).
- 3.621.000 kr «midler til integrering», formannskapssak 71/16 (tilstandsrapport 1. tertial 2016, merinntekt flyktningsetilsjutt)
- 227.625 kr «støykartlegging» (avsatt 2013)

En samlet oversikt over kommunens investeringsprosjekt framgår av årsrapporten. Totalt er 90 investeringsprosjekt og 3 salsprosjekt foreslått avsluttet. Et sammendrag er gjengitt i tabellen under. Samlet mindreforbruk på prosjektene som avsluttes er 17,2 mill. kr.

Investeringer	Økonomisk avvik i kr	Antall prosjekter
Avsluttes	17 204 435	35
Avsluttes årlig	34 986 830	55
Sum	52 191 265	90

Salg	Økonomisk avvik i kr	Antall prosjekter
Avsluttes	22 500	1
Avsluttes årlig	-8 887 417	2
Sum	-8 864 917	3

Prosjektene ubenyttede finansiering i 2023 skal i henhold til gjeldende regelverk rebevilges til bruk i 2024. Totalt foreslås 349 mill. kr. videreført til bruk i 2024.

Samfunnsutvikling

Kommunens samfunnsplan for 2018-2030 har en ambisjon om en årlig befolkningsvekst på 1,2 % og 65 000 innbyggere i 2030. Ved inngangen til 2023 hadde Sarpsborg 59 038 innbyggere. I løpet av året har folketilveksten vært 733 personer, noe som gir en vekst på 1,24 %. Veksten for landet var 1,12 %, veksten for Østfold var 0,96 % og for Fredrikstad var veksten 0,93 %.

Innvandrerbefolkningen² økte med 772 til 14 602 personer i 2024 (SSB). Pr. 1. januar 2024 var innvandrerbefolkningens andel av innbyggerne i Sarpsborg 24,43 %, mens landsgjennomsnittet var på 20,77 %. Nettotilflytting fra andre kommuner med 694 er det største bidraget til befolkningsveksten. Nettomigrasjon fra utlandet ble redusert i 2023 sammenlignet med året før blant annet grunnet færre primærbosettinger. Veksten i innvandrerbefolkning i Sarpsborg skyldes i hovedsak innenlands tilflytting. Av 772 var 105 primærbosatt, inklusive familiegjenforening. Flyktninger fra Syria (203) bidro mest til økningen i innvandrerbefolkningen, hvorav 173 er sekundærttilflyttede.

Sarpsborg har hatt lavere boligbyggingstakt enn landsgjennomsnittet i de fleste årene fra 2000 til 2017. I de siste årene har boligbyggingstakten vært høyere eller lik landsgjennomsnittet. I 2023 ble det bygget 4,9 nye boliger per 1000 innbyggere. Det var marginalt under landsgjennomsnittet på 5,1.

Sarpsborg hadde ved utgangen av 2023 29.399 arbeidsplasser totalt. Dette gir en oppgang på 1,1 % fra 2022. Arbeidsplassutviklingen er dermed marginalt svakere enn innbyggerveksten som var på 1,2 %. For første gang siden 2009 er det nedgang i antall offentlige arbeidsplasser (minus 37), mens veksten i antall private arbeidsplasser er på hele 356.

Medarbeider

Tabellen under viser utvikling i årsverk og antall fast ansatte i Sarpsborg kommune.

År	2000	...	2010	...	2020	2021	2022	2023
Årsverk	2 585		2 952		3 605	3 732	3 895	3865
Fast ansatte	3 343		3 849		4 479	4 351	4 525	4719

Antall fast ansatte har i 2023 økt med 194 personer, mens antall årsverk er redusert med 30 sett i forhold til 2022. Mens gjennomsnittlig stillingsstørrelse øke i 2022, har det vært en reduksjon i gjennomsnittet fra 86,1 % i 2022 til 81,9 % i 2023. Det har blant annet vært en økning i antallet stillinger med lav stillingsstørrelse, mye knyttet til helgearbeid i helse og velferd. Det var en vesentlig høyere gjennomsnittlig stillingsstørrelse i 2021 og 2022 enn tidligere. Det er mye manuelt arbeid for å sammenstille HR data, og det er usikkerhet ved tallmaterialet. Det vil bli jobbet med å få sikrere data fremover.

Det totale sykefraværet i Sarpsborg kommune 2023 var på 10,4 %. Dette er en økning fra 2022 på 1,6% poeng. Det totale sykefraværet utgjør 108 608 tapte dagsverk.

Fraværet er fordelt slik

- 1,61 % korttidsfravær
- 8,78 % langtidsfravær
- i tillegg er det ca. 344 langtidssykemeldte over 1 år som ikke inngår i denne statistikken. Av disse er ca. 127 i delvis arbeid i kombinasjon av andre ytelser fra Nav eller pensjonskassene.

På landsbasis er det totale sykefraværet for kommunal sektor på 7,0%.

² Innvandrerbefolkning er de som har komme til Norge der ingen av foreldrene er norske, samt barn av innvandrere

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Netto driftsresultat oppgis vanligvis i prosent av brutto driftsinntekter. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal virksomhet (TBU) anbefaler et netto driftsresultat på 1,75% for å opprettholde en sunn og robust økonomi. Kommunen vil da kunne bygge opp egenkapital til investeringer, og en buffer til å håndtere uforutsette utgifter eller mindreinntekter. I 2023 ble netto driftsresultat i Sarpsborg kommune 12 mill. kr eller 0,2%.

Det er positivt at kommunens gjeldsgrad er lavere enn snittet i KOSTRA gruppe 11. Netto lånegjeld (konsern) i forhold til kommunens driftsinntekter i 2023 var på 78,5 %, tilsvarende var det 74,0 % i 2022. Sarpsborg kommune har ved utgangen av 2023 en netto lånegjeld som er lavere enn både KOSTRA gruppe 11 hvor tallet var 89,0 % og gjennomsnitt for landet utenom Oslo hvor tallet var 93,1 %.

Disposisjonsfondet utgjør per 31.12.2023 374,2 mill. kr, som er en reduksjon på 1,7 mill. kr fra 2022. Av de 374,2 mill. kr på disposisjonsfond er det om lag 326 mill. kr som ikke er formålsbestemt. Det tilsvarer 5,6 % av brutto driftsinntekter, måltallet er fastsatt til 4 %.

Miljø:

Viser til årsrapport 2023

Folkehelse:

Viser til årsrapport 2023